

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. — Za oznanila
se plačuje od navadne
vrstice, če se natisne
enkrat, 8 kr., dvakrat
12 kr., trikrat 16 kr.,
in vsakokrat za kolek
30 kr.

Prineski iz farnega premoženja v cerkveni zalog.

Nekdanji pretkani minister na Francoskem, Talleyrand, je izrekel besedo, sleparju primerno, da je namreč človeški jezik zato iznajden, da se (prave) misli zakrivajo. — Tako delajo dandanas vse lažnjive novine in mnogi hujskalci, ki se plazijo po svetu in prav potubnjeno ljudem resnico prikrivajo. Dobro vedoč, da priprosti ljudje (in k takim spadajo tudi mnogi, ki hoté kaj boljšega biti) navadno niti novin ne berejo niti stvari, za ktere gre, ne umejo, jih zastran „verskih“ postav slepijo s tem, da niso čisto nič nevarne, da se vere ne dotikajo, da se bo le škofom in nekterim bolj premožnim kloštrm in duhovnikom („faram“ ali „župnijam“ ne rečejo, ker vedó, da to srenje zadeva) nekaj vzelo, da bodo drugi boljše plačilo dobili itd. Težko je razsoditi, izvira li tako govorjenje bolj iz hudobnega namena, ali pa le iz nevednosti. Bodi si pa eno ali drugo, nam pripada dolžnost, resnico povedati, ljudstvo zmot varovati. —

Popisali smo po resnici prvo „versko“ postavo, povedali tudi, kaj da poglavar kat. cerkve in višji pastirji o njej in drugih mislijo. Ako je že dr. Vošnjak čutil, da ustvari prva „verska“ postava policijsko nadoblast nad duhovniki, pa je vendar za njo glasoval, vedó naši bralci še več, da namreč razdira osnovo kat. cerkve, ker jemlje papežu in škofom svobodo in oblast vladati, kakor jim je od Boga naročeno, ter daje vso oblast posvetni vladi, da si pripravi duhovščino, kakoršne si sama želi. Kar še pa vse pride gledé vzreje duhovnikov itd., še ne vemo.

Pomislimo zdaj drugo postavo, ki določuje, koliko da se ima iz farnega premoženja vsako leto plačevati v cerkveni zalog (Religionsfond.) Bralci se bodo kmalu prepričali, da to ne zadeva samo duhovnikov, ampak srenje,

ki utegnejo v malo letih nasledke britko občutiti. Prinesek se ima določiti po tem, koliko da znaša vse farno premoženje z ustanovami (stiftengami) vred. Merilo pa je sedaj veljavna premožnina (Gebühren-Aequivalent.) Ta se pa vsled postave od 8. maja 1870 določuje tako, da se zemljišni davek 150krat pomnoži, kar se šteje kot vrednost vsega premoženja, kteremu se potem procenti novega davka naložijo. Novi davek se bo torej po naslednjem primeru določil: A plačuje 40 gld. zemljišnega davka; $40 \times 150 = 6000$ gld. Tolike vrednosti bilo bi vse farno premoženje. Ker se vsled postave (§. 9.) do 10.000 gld. premoženja plačuje $\frac{1}{2}\%$, mora A. v 10 letih v cerkveni zalog plačati 300 gld., vsako leto 30 gld. — Vrh tega mu ostanejo vsi drugi davki, in toraj tudi dosedanja premožnina. In če so pri fari ustanove, pridejo tudi te pod novi davek, in torej mora A nad 30 gld. vsako leto več plačati.

Postava ne dela nobenega razločka med nepremakljivim in premakljivim premoženjem, in prav iz tega nastane nova nevolja. Znano je namreč, da zemljišča dandanas morebiti komaj še 3% prihodka dajejo; pri premakljivem premoženju, državnih papirjih postavim, pa ima užitnik najmanje 5% prihodka. Tako bo nepremakljivo premoženje prav hudo zadeto, in nasledek bo, da se bo skušalo spremeniti — v premakljivo premoženje, to je: cerkvena zemljišča pridejo sčasoma v tuje roke, ali se pa prosilci za večje fare oglašali ne bodo. Po prej navedenem načinu se bo naložilo na farno premoženje do 10.000 gld. vrednosti $\frac{1}{2}$ procenta novega davka, do 20.000 gld. $1\frac{1}{4}$ proc., do 40.000 gld. $2\frac{1}{2}$ proc., do 60.000 gld. $3\frac{3}{4}$ proc., do 80.000 gld. 5 proc., do 100.000 gld. $6\frac{1}{2}$ proc., do 200.000 gld. 8 proc., do 400.000 gld. $12\frac{1}{2}$ procenta. —

Labko je se ve da reči, da bo to le premožnejše fare bolj zadelo, da se proti temu ni pritoževati, ako se bo iz tega, kar ene več imajo, drugim na korist obračalo! Kaj pa pravica k

temu pravi? Premoženje skoro vsake fare nastalo je iz pobožnih ustanov, in ko bi pokojni blagi ustanovniki govoriti mogli, bi na glas protestirali proti temu, da mora uživnik sicer ustanovne dolžnosti zvrševati, prihodnina se mu pa krči. Vrh tega so tudi stroški pri večjem posestvu večji, iz druge strani je pa tudi zloženo posestvo v gospodarskem oziru na boljsem, kakor tudi državna blagajnica iz njega več dobička ima. —

Naj se računni kakor hoče, tirja novi davek skoro polovico vse prihodnine iz zemljišča, z drugo polovico pa plačuj vse druge davke in skrbi za vse druge potrebe, če moreš. Sploh je napačna pot, od premoženja davek pobirati, namesto od dohodka. K vsemu temu še pa to, da vlada ni povedala, za kaj da bodo te visoke prineske (samostanom so od 100.000 gld. naprej še povišani) potrebovala. V §. 26. je le rečeno, da se bodo obračali v zboljšanje rednih prihodkov dušnih pastirjev. Pa na koliko da se bodo ti zboljšali, ni rečeno, torej vlada davek tirja, preden še ve, koliko ga bodo potrebovala.

Od ene strani previsoki davki, od druge strani pa vsled prve „verske“ postave, kakor že tudi vsled vojaške — pomanjkanje duhovnikov, slednjič pa strahovanja in premnoge sitnobe, katerim bo marsikteri izpostavljen, to bodo nasledki „verskih“ postav, ktere se slovenskim liberalcem tako nedolžne dozdevajo, da ne vrat na nos za nje glasujejo! — Vse drugače sodijo česki pošteni, ki so v drž. zboru. Dr. Meznik, iz čigar govora smo poglavitne reči v pojasnjenje te nove dačne postave posneli, odgovarjal je levičnikom na očitjanje, zakaj da on s svojimi tovariši proti konfesionalnim postavam glasuje, tako-le: „Mi to storimo, ker je minister izrekel, da meri postava tudi na mandatarje (poverjenike — namreč duhovnike, ki pa to niso) državnopravne opozicije. Pri taki izpovedbi nam je odkazana pot zdrave politike, da svojih duhovnikov, ki stojé zvesto na naši strani, ki imajo velikih zaslug pokazati, da so nam ohranili narodnost in omikali narod, ne izdamo c. k. okrajnim glavarjem ter ne pripomagamo, da se jim preužitek na pičlo meri.“

Če je to, kakor mora vsak pameten človek spoznati, „zdrava politika“, se držijo liberalni slovenski poslanci prav nezdrave politike, ki nasprotno postopajo. Mi tega zdaj zabraniti več ne moremo. Kar pa zamoremo, je, da protestujemo proti temu, ako se kdo drzne, to nezdravo, nemodro politiko modro imenovati, črno v belo, krivo v ravno prebračati in ljudi begati.

Dr. Jož Šuc,

kandidat za deželni zbor.

Pri volitvi deželnega poslanca dne 9. maja za Marenberški, Slovenski in Šoštanjski okraj si bosta nasproti stala dva kandidata: Dr. Jož.

Šuc, mestni župnik v Slovengradu, postavljen za kandidata od slovenske katoliške stranke, in pa Feliks Schmid, kandidat nemške liberalne stranke.

Koga izmed teh dveh boste volili? — Pomislite to-le: Pri volitvi poslanca, ki bi naj umno in pogumno Vaše prave koristi zastopal, ne gre za osebo, marveč in edino za to, h kateri stranki da kandidat spada. Pri volitvi v Slovengradu tedaj ne pojde za to, al volite g. doktorja Šuca ali pa Schmidu, ampak šlo bo za to: ali volite nemškega liberalca, ali pa sorodnega slovenskega in katoliškega moža, kateri se Vam edino le zato predstavlja za kandidata, ker pozna vse Vaše in slovenskega ljudstva potrebe in želje, ter si je svest, da jih tudi v zboru med našimi hudimi nasprotniki prav zastopati zamore. Tedaj na stranko je treba gledati, h kateri kandidat spada, da se pravi poslanec izvoli.

Kaj pa hoče nemško-liberalna stranka? Pred vsem bi rada nas Slovence celó ponemčila, ter nam vsled tega ne privoščí ne trohice narodnih pravic. Slovenci nemamo ne ene narodne srednje šole, v domačih šolah se pa tudi maternemu jeziku godi kakor ubogemu pritepecu, kterege postavljajo za vrata ali ga pa čez prag pahajo. — Kaj da je nemško-liberalna stranka, imajoča večino v dež. zboru, v okrajnih in srenjskih zadevah nam naklonila, čutite najbolj sami in ne bomo tukaj razkladali, ker je „Gospodar“ o tem že toliko pisal, da mora vsak pameten mož spoznati, v kake stiske da nas je nemško-liberalna stranka spravila. G. dr. Šuc Vam bo to pred volitvijo vse razložil.

Dobro tudi veste, kakošne da so šolske zadeve, kako da je po novih šolskih postavah učitelj čisto prost dolžnosti, otroke k čednemu krščanskemu vedenju napeljevati, v duhu sv. vere vzrejevati; na vse to mu ni treba čisto nič gledati, kakor tudi na to ne, ako farani procesije imajo ali kako drugo posebno cerkveno svečanost. Kateket bi naj v 2 urah na teden sam vse opravil! Pa tudi to je nemški liberalni stranki gnjus, da še sploh katoliški duhovnik v šoli krščanski nauk uči, najrajši bi ga prej ko prej celó iz šole odpravila!

To je ob kratkem duh in námer nemško-liberalne stranke, h kateri spada z dušo in srcem Feliks Schmid z Marenberga, in zatorej Vam ga nemškutarji in liberalci po vsej sili vrinuti hočejo.

Slovenska katoliška stranka pa si prizadeva, da bi se Slovenec povsod spoštoval, da bi se njegovi sini pri oddajanji javnih služeb, zato ker so Slovenci, nazaj ne stavljali, sploh da bi se njihove pravice povsod pripoznale, zlasti pa, da bi se otroci še le potem, ko so se v maternem jeziku izučili, začeli se nemškega po potrebi raznih krajev vaditi; kajti naša stranka ve, da „kolikor jezikov kdo zna, toliko človekov velja“.

Slovenska katoliška stranka se ravno zato imenuje „katoliška“, ker se poganja za to, da bi se otroci kršansko podučevali in vzrejevali, da bi šola zopet podobna bila pošteni krščanski biši, v kateri oča in mati skupaj in složno skušata otroke lepo krščansko izređiti; slovenska kat. stranka hoče, da bi sploh katoličani smeli po svoji veri in po svojem prepričanju v miru živeti, in da bi se brezverski liberalci v naše cerkvene in verske zadeve ne vtikali, kakor se to žalibog godi ter nam utegne istih zmešnjav roditi, kakoršne so na Pruskem in Švicarskem, kjer zapirajo ali izganjajo škofe in duhovnike samo zato, ker nočejo in ne morejo potrditi krivice, da bi — državna oblast v cerkvenih zadevah zapovedovala.

Dr. Šuc je dosedaj pokazal, da se smemo kot Slovenci in katoličani nanj zanašati, in da mu smejo tudi kmetje popolnoma zaupati.

Ljudstvu v poduk je spisal več knjig, je prve politična društva na Slovenskem ustanovljal, da bi ljudstvo zdramil, naj bi se začelo zavedati svojih ustavnih pravic, in bi jih v svoj prid modro obračalo. G. dr. Šuc je sin kmečkih starišev, pozna prav dobro žulje in težave kmečkega stanū, je pa tudi zmožen in pripravljen, za blagor kmečkega stanū se potegovati. Se ve, da Vam kandidat slovenske katoliške stranke ne bo zlatih obljud delal, kaj da bo vse v dež. zboru za Vas opravil. En sam poslanec ne more nič opraviti, le v zvezi z drugimi tovariši, ki so enih misli, zamore kaj storiti. V graškem deželnem zboru ste dve stranki: nemško-liberalna in pa katoliška stranka poštenih Nemcev, kateri so tudi našim narodnim tirjatvam pravični ter poznajo in spoštujejo naše narodne pravice, zatorej tudi g. Herman k tej stranki spada. Ta katoliška, tudi nam Slovincem pravična stranka, je sicer v manjšini, ali modrost in prava korist tirja od nas, da manjšino, kolikor le mogoče z novimi poslanci pomnožimo, ojačimo, da bode bolj uspešno zamogla nam v korist delati.

Volimo tedaj Slovence domačina, gosp. doktorja Jožefa Šuca, za svojega poslanca, ne pa Nemca liberalca, ki naših potreb ne pozna, ter ne ve, kar je katoliškim Slovincem v blagor. Volilce svoje stranke vabimo, da se zberejo pred volitvijo ob 8. uri v Golovi vrtni dvorani, kjer se jim bo naš kandidat, g. dr. Jož. Šuc, predstavil in svoj program razvil.

Volilni odbor v Slovenjemgradu.

Gospodarske stvari.

Napravljajmo si sami drevesnice! *)

Da umna sadjereja veliko dobička prinaša,

*) Dopisnika iz „Noršinec“ v „Slovincu“ šte. 48., ki hoče za sadjerejo „poseben“ list, naj spomnimo istarega prigovora: „Boljše je, držti ga kakor lovi ga!“ Ne le o

da je sadunosno drevje neprecenljiva dobrota, pravi blagoslov za kateri bodi kraj, to je tako občno pripoznana resnica, da bi le vođo v Dravo nosili, ko bi o tem več govorili. Tudi dobre volje ne manjka, zasajati sadovnih dreves, kar se vidi skoro po vseh krajih mile nam slovenske domovine. Ali ti dobri volji se stavijo za preke na pot, ki so dostikrat nepremagljive, saj za zdaj nepremagljive. Po mnogih krajih primanjkuje najprej priložnosti, dobro izrejenih sadunosnih dreves za žlahtnega plemena si pridobiti; na drugi strani je pa tudi njih cēna dostikrat tako visoka, stroški za prevažanje iz kraja v kraj tako veliki, trud in pisanje za nje marsikomu naših kmetovalcev tako zoperno in sitno, da slednjič tudi dobra volja mine in ostane vse pri starem.

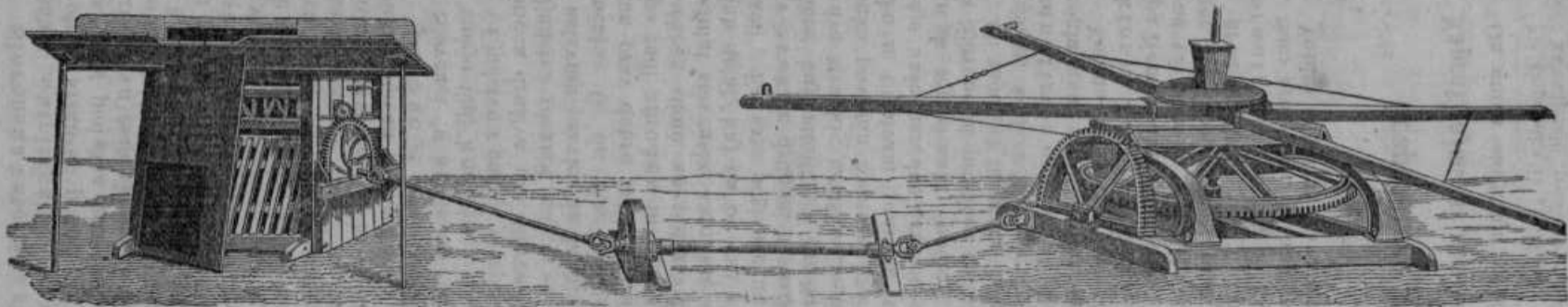
Tem zaprekam sadjereje v okom priti, vidimo le eno sredstvo in to je: naprava drevesnic, drevesnih šol v prav obilnem številu in po toliko krajih kolikor le mogoče. Tudi tu naj si pomaga vsak sam sebi in vsem bode pomagano! V dosego tega namena se pa morajo začeti priprave delati in tu povzdignemo svoj glas in kličemo svojim bralcem in po njih drugim Slovincem, katerim je za napredek mar: „Napravljajte si drevesnice!“

Kdor si le more, in more si skoraj vsak, kdor ima nekoliko soli v glavi in prostorček zemlje, naj si potrebna drevesa sam doma izredi. To je več kot iz enega ozira najbolj koristno. Prvič ga doma izrejena drevesa najmanj stanejo, drugič in to je najvažnejše, doma izrejena drevesa na svoje mesto presajena tudi najboljše rastejo, ker so obnebu in zemlji že privajena. To je treba dobro preudariti, če se drevesa iz daljnih krajev naročajo. Drevo toplejšega podnebja, boljše zemlje privajeno, ako se v hladnejši kraj, celó drugo zemljo presadi, bode težko veselo rastle in obresti za trud in potrošeni denar poplačevalo. Toraj zarezajmo si doma potrebnih žlahtnih dreves!

To pa tudi ni nobena pretežka, preumetna in ne izpeljiva stvar. Skoro vsaka hiša ima vrt, na katerem si odreja sočivje za domače potrebe. Tu naj se odloči gredica za posejanje pešek, katerih si je treba od zrelega sadja med letom naberati, da jih je na jesen za saditi. Ako se dela jabelčnica, (tukla), gruševce, naj se po zadnji preši, predno se pustē kisati za jesih, tropine izrešetajo, in pešek se dobi na maselee in pinte (bokale). Te se primerno hranijo, da ne splesnijo, pa se tudi preveč ne posušijo. Na jesen, predno začne zmrzovati, to je okoli srede novembra, se v

napravljanju drevesnic, ampak sploh o sadjereji se je po „Gospodarju“ že toliko razglasilo, da ima dovolj poduka, kdor ga imeti želi. Glej letnik 1872 strani 68, 236, 418; letnik 1873 strani 198, 265, 360, 401, 418, 427. — Tem se vrstti naslednji sestavek. Tako dalječ še pa Slovenci nismo, da bi za vsak oddelek gospodarstva in kmetijstva posebnih listov vzdržati zamogli. Torej: „Boljše je, držti ga kakor lovi ga!“
Vredn.

(Fig. III.) Clayton-Shuttleworth-ova mlátilnica na vlačélo (Göpel.)

pripravljeno gredico posejejo, kakor vsako drugo seme, le ne pregosto, in drugo spomlad je veselje gledati, kako drevesce za drevescem iz zemlje poganja. Take sajenke je pa treba plevela varovati, da jih ne zaduši. Jeseni, če je vreme bilo le nekoliko ugodno, je mnogo drevesce že za gosje peró debelih in za presajenje v drevesno šolo vgodnih.

Za drevesno šolo se potrebuje nekoliko gredic dobro predelane, pa vendar ne predobre zemlje. Tu sem se drevesca po vrsti — vrsta za 1½ črevlja od vrste — drevesce tudi po 1½ črevlja narazen posadijo. Zdaj ima kmetovalec divjakov doma če reje, kar je veliko vredno.

Tretjo spomlad se požlahtnijo divjaki. K temu potrebujemo žlahtnih cepičev ali sušljenkov, katerih si moramo omissiti. To se pa mora zgoditi že po zimi meseca decembra, januarja ali februarja o toplem, suhem vremenu. Ako imaš že sam žlahtno jablano, gruško, ktera zasluži, da jo dalje plodiš, nareži si o imenovanem času cepičev, namreč vršičev žlahtnega drevesa, ki imajo les poslednjega leta. Starejšega lesa ni dobro jemati, prepočasno raste. Če pa nimaš sam takega drevesa, naroči si cepičev od zanesljivega, izvedenega sadjerejca, kar sicer nekoliko krajcarjev stoji, ali gotovo ne toliko, kolikor jedno samo požlahtnjeno drevo iz daljne drevesnice naročeno in po železnici pripeljano. Narezani cepiči se hranjujejo s spodnjimi konci potaknjeni v vlažno prst v kleti do časa požlahtnovanja. Meseca marcija, aprila, ko ne zmrzuje več, in ko so se popki na divjakih že nekoliko napeli, je čas za požlahtnovanje. Ta posel mora se pri umnem sadjerejcu naučiti, kar dan denešnji ni več tako težavno. Poznamo v Mariborski bližnjavi viničarja, ki na malém prostoru po sto in sto žlahtnih dreves odreja in leto na leto po 70—100 goldinarjev za nje dobiva. Kar jeden zmore, zakaj bi tega tudi drugi ne mogli? Kako se požlahtnuje, to opisovati bi tu presegalo meje današnjega spisa. O tem hočemo prihodnjič enkrat obširnejše govoriti. Za danas smo zadovoljni, ako smo s tem le pri nekterih svojih bralcev voljo in sklep vzbudili, napraviti si drevesnico.

V Mariboru. J. M.

Kmetijski stroji,

njih dejanska korist in poraba.

IV.

Clayton-Shuttleworth-ova mlatilnica na vlačilo (Göpel).

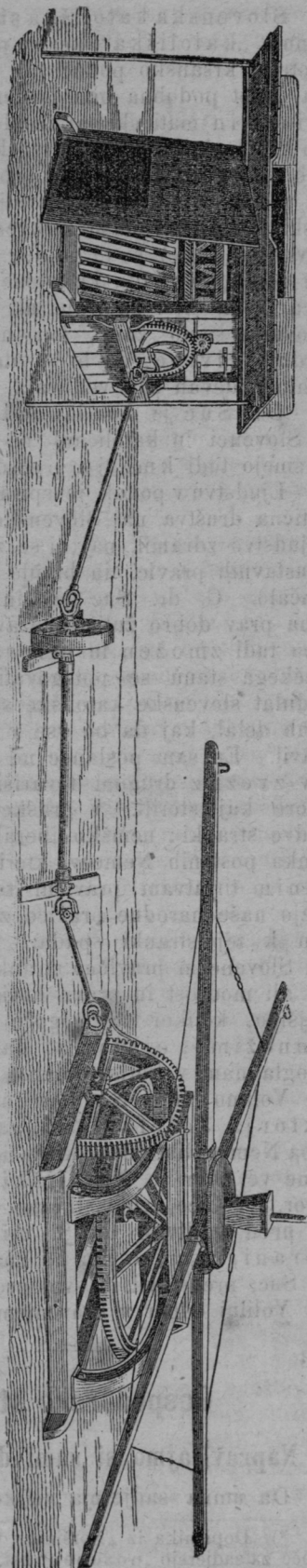
Kdor ima toliko zemljišča, da se mu izplača kupiti mlatilnico večje zmožnosti kakor je imaročna mlatilnica, in kdor ne prideluje toliko žita, da bi mogel postaviti parno mlatilnico, temu se priporoča vlačilna mlatilnica (Goepel-Dreschmaschine.)

Kakor že ime poveda, jo goni vlačilo, v katero se poljubno vprežejo voli ali konji. Z vlačilom se pa dajo tudi goniti drugi stroji, n. pr. malni za snaženje žita, rezalka za klajo, mlin za debelo ali žrnjeno moko, žaga za les in prekle itd. Clayton-Shuttleworth-ovo vlačilo, ki ima c. kr. izključljivo privilegijo, je napravljeno iz samega vlttega železa in sicer tako umno in praktično, da pri največi zmožnosti, ki se le doseči da, vendar malo poteznih moči potrebuje.

Podoba (fig. III) kaže vlačilo na desni strani. Glavno koló, ki vse goni, je vodoravno (horizontalno) s kegljasto osjo; s svojimi zobmi se prijema nazobčanega tolstega kolesca, ki je na ósi drugega, po konci tekočega presličnega kolesa.

Glavno kolo goni torej s pomočjo tolstega, ósnega kolesca navpično (senkrecht) postavljeno preslično kolo (Stirnrad), in to se prijema z malim nazobčanim kolescem, ki je dóli na glavni ósi, napeljani do mlatilnice. Do glavne ósi gre torej gonilna moč po četerih kolesih.

Glavna, železna ós iz treh drog sestavljena, se ujema z ósjo valjca v mlatilnici. S pomočjo omenjenih

(Fig. III.) Clayton-Shuttleworth-ova mlatilnica na vlačilo (Göpel.)

nazobčanih koles (dvojni presad) se doseže jako velika obratna naglost (Drehgeschwindigkeit) ter se mlatilni valjec v stroju 1000 do 1200krat v eni minuti zaobrne, v tem ko vpreženi živini ni treba hitreje stopati kakor po navadi. Narisana podoba predstavlja mlatilnico, ki je neposredno s pomočjo oši z vlačilom v zvezi.

Zamore se pa tudi drugači naravnati. Ob koncu drugega droga (proti mlatilnici) se namreč vidi kolesce, na katero se jermenje speti da. Po jermenji se vsak drugi stroj zvezati zamore, ako se mu pristavi obračalo (Triebrad), in po jermenju v zvezo spravi s kolescem na ósnem drogu. Še celó več strojev se po tem načinu zvezati da. — Vez s pomočjo jermena je posebno tačas potrebna, če mlatilnica ne stoji na ednaki ravni črti z vlačilom, ampak višje ali na strani. Ako je to, se sname tretji ósni drog, in ob koncu drugega droga, kder je kolesce za jermen narisano, se pritrdi primerno veliko kolo, manjše pa na valjčevi ósi pri mlatilnici, ki se z jermenom zveže s kolesom na glavni ósi. Ta način se posebno zato priporoča, ker se po njem lahko precej prostora in tudi moči prihrani, ako ne more mlatilnica na enako ravni črti z vlačilom stati, ampak se mora na strani postaviti. —

Mlatilnica sama je prav močno izdelana ter ima valjec iz kovanega železa, namreč podolgovate zobate laštice, kakor vreteno, ki mlati žito, tolkalnica. Po različnosti žita, ki se ima mlatiti, se tudi tolkalnica vravnava. Žito in slama se izmetava vsako posebej. V naslednjem podajemo pregled zmožnosti in cene popisane mlatilnice, ki se dobiva v žalogi Clayton-Shuttleworth-ovih kmetijskih strojev v Mariboru:

V 10 urah zmlati:

Z 1 konjem	40 vaganov in stane.	464 gld.
" 2 konjema	60 " "	620 "
S 3 konji	80 " "	708 "
" 4 "	100 " "	904 "
" 5 "	120 " "	963 "
" 6 "	150 " "	1159 "

Ovsa in ječmena se za tretinko več v istem času zmlati. Cena velja za vlačilo in mlatilnico na jermenje; brez jermenja pa in se samo osjo je cena nekoliko nižja.

(Na dalje sledi.)

Gospodarske skušnje.

Nekaj o svinjoreji. Vsako svinjče ni za pitanje, ampak treba dobro razložiti. Hočeš dobre, mehke svinjetine dobiti, pitaj svinjo, ki je 1 do 1½ leta že stara; gledaš pa bolj na slanino ali špeh, pitaj 2letne svinje. Od starejih svinj ni mesó posebne dobrote, od mlajših pa slanina ne, marveč je bolj puhla, gobasta. — Poglavitna piča je seveda krompir, toda privedati mu gre iz začetka na debelo zmlate fižolove in grahove môke, potem pa ječmenove. Piča se kuha. — Pita se

pa najdalje za mesó 10—12, za slanino 18—22 tjednov; dalje pitati je potrata.

Da sadunosna drevesa mravelj ovarjemo, priporočajo umni vrtnarji, na stebelu proti zemlji napraviti s kredo širok obroč, čez katerega mravlje nočejo iti. Če dež obroč izpere, napravi se po dobro osušenem stebelu nov obroč. Poskusi; skušnja ni draga.

Dopisi.

Od Savine. 23. aprila. (Dr. Vošnjak, njegov volilci in Jezuitje.) Vsak poslanec ima dolžnost, želje in koristi svojih volilcev dobro zastopati in tako govoriti, kakor bi večina njegovih volilcev govorila in to tirjati, kar bi oni na njegovem mestu tirjali. Komaj pa je poslanec naše Savinske doline in Posavja za nove „verske“ postave glasoval in s tem pokazal, da koristi slovenske domovine ne pozna, ako národno duhovstvo „policijski nadoblasti“ izda, je že drugič mahnil po kat. cerkvi, ko je glasoval tudi za to, da se redovniki družbe Jezusove ali Jezuitje iz našega cesarstva iztirajo, kakor bi bili sami tuji in nevarni hudobneži, kateri naše slovenske domovine škodo delajo.

Poglejmo na dela častitih očetov Jezuitov in volilce dr. Vošnjak-a, ter se vprašajmo: je-li res Vošnjak govoril v smislu večine svojih slovenskih volilcev? Odgovor: gotovo da ne, ako naši možje celo nepriustransko stvar prevdariti hočejo. Znano je, da v zgornji Savinski dolini so za dr. Vošnjaka glasovali Mozirjani in Rečičani, in o teh vemo, da sami in njih rodbine rade vsako leto večkrat grejo v bližnjo cerkev sv. Frančiška, ter se veselijo lepe božje hiše in še posebno krasne mašne obleke, najlepšega keliha in najdražje monštrance blizo in daleč. Znano pa je, da so ta najdražji kinč vseh cerkev v naši Savinski dolini pripravili Jezuitje, ker so prve misijone v naših krajih ravno pri sv. Frančišku imeli, ob katerih se je veliko 1000 ljudi sbajalo, da so potrebnih božjih naukov poslušali. Cesarji, kraljice, knezinje in grofice so iz domačih krajev, iz Francoskega, Laškega, Polškega in Českega dragocenosti semkaj pošiljali, da se je tukaj Bogu dostojna pobožnost obhajala. Ti spominki nekdanje slave svetišča pri sv. Frančišku, čeravno jih je mnogo za Jožefa II. uplenjenih bilo, so še do denešnjega dné slava ljudstvu po Savinski dolini! Al torej ljudstvo odobrava postopanje poslanca, ki naslednike onih velikih dobrotnikov našega kraja preganja? Vprašajte ljudstvo, in slišali boste: To je grdo, nevhvaležno, nesramno!

Volili so dr. Vošnjaka za poslanca tudi možje od sv. Jurja pri Rifniku razun treh. Tukaj so pred dvema letoma imeli trije slovenski očetje: Staré, Kos in Valjavec misijon, katerega

se je na tisoče ljudstva vdeležilo. Resnice sv. vere so se v najlepši slovenščini ljudem razlagale, tisoč in tisoč ljudi je dobilo mir vesti. Vprašajte jih, ali odobravajo Vošnjakovo postopanje, da se izvrstni narodni učitelji iz dežele preženejo? Ne! bodo rekli; poženite rajši Vošnjaka iz državnega zbora! —

Poglejmo Posavčane, Sevničane in njih sosede, o katerih se po najzanesljivših virih priča, da so po nepoštenem potu zapeljani vsi glasovali za dr. Vošnjaka, bodo-li ti pritrtili Vošnjaku? Brali smo, da sta dva čast. Jezuita sveti misijon imela v Sevnici in to v veliko veselje vsem dobrim kristijanom tistega kraja, in da je tamošnja cerkev bila vedno natlačena vernih, med katerimi so brez dvoma bili tudi volilci dra. Vošnjaka in volilni možje. Dajte ljudem, ki so čuli častita očeta Jezusove družbe predigovati, ki so vidili nju sveto gorečnost za čast Božjo in zveličanje duš, — dajte — pravimo — tem ljudem na glasovanje, ali so za to, da se izvrstni dušni pastirji Jezusove družbe kot hudobneži iz Avstrije pretirajo, kakor hoče Vošnjak z drugimi liberalci v državnem zboru? Ne! poreče ljudstvo, — rajše naj Vošnjak kopita pobere, ker ne brani, marveč še pobija naše prave koristi in s svojim postopanjem škoduje slovenski domovini in katoliški cerkvi, ker pomaga strahovati ljudstva najboljše prijatelje: narodne duhovnike in mnogo skušene in učene misijonarje, čč. oo. Jezuite!

Takošni so torej liberalni poslanci: oni le svoje muhe lovijo, kar je pa ljudstvu na pravo korist, česar si želi in potrebuje, za to jim je deveta briga, ako čutijo, da to Fuksom, Kronawetterjem in Koppom ni po volji! So mar to zastopniki ljudstva?

Iz Ljutomera. Občni zbor tukajšne okrajne založnice bil je dne 26. t. m. ob 3. uri popoldne. Kmalu popoldne je nekoliko deževalo, alj snidlo se je vendar blizo 200 društvenikov, tako da so napolnili dve šolski sobi in še jih je moralo precej zunaj na vhodu stati. Pri seji bila sta: c. kr. komisar g. Kolenc, in c. kr. notar g. Höchtl in sicer slednji, kakor slišim, — kot naprošen poverjenec, ki ima pravilno in postavno postopanje občnega zbora potrditi. Hitro po tretji uri začne predsednik, gosp. Kukovec, zbor, pozdravi društvenike s primerim govorom, razklada navdušeno dolžnosti in pravice občnega zbora, vspeh dozdanjega delovanja, potrebo in korist reorganiziranja društva na podlagi nove društvene postave in prejde potem na dnevni red, kterege prva točka je bila račun o delovanju društva od njegovega začetka do konca lanskega leta. Razkladanje računa prepusti g. predsednik g. Gomilšek-u, kot tajniku društva. Račun, kterege je „Slov. Gosp.“ razglasil, je bil v vseh stavkih enoglasno sprejet in potrjen. Proti vsemu pričakovanju lepi uspeh društva osupnil je ves zbor in vsak je ob-

čutil dolžno zahvalo proti tistim, kateri so s trudom in velikim požrtvovanjem ne samo mnogokoristno društvo v djanje spravili, ampak ga tudi brez vsake lastne koristi na vse strani obširno in vspešno vodili. Druga točka bila je prememba pravil. Ko je g. predsednik temeljito in točno razložil organizem društva in vsakemu lahko umevno razjasnil, zakaj da je ena alj druga določba v novih pravilih postavljena, je zopet zbor enoglasno predložena pravila potrdil. Potem so bili voljeni društveni zastopniki: načelnik, denarničar, nadglednik in njih namestniki in na zadnje še 15 odbornikov. Imena hočem prihodnjč priobčiti. V najlepšem redu in s popolnim zadovoljenjem društvenikov bila je konecno seja sklenjena ob pol sedmih zvečer. Dostaviti moram še, kar je bilo po vsem poznati, da se je založnica ljutomerska ta dan močno vživila ter se postavila na trdne podlage, da bo vsled novih pravil prihodnjč še zdatniše delovala. Porok je temu tudi novoizvoljeno zastopništvo, kteremu je sopet načelnik g. Kukovec. Slavnemu odboru, posebno pa g. predsedniku Kukovcu, izrekamo najsrčnišo zahvalo za njegovo dosedanje neutrudljivo, vrlo delovanje!

Iz Zreč dne 18 t. m. (Še nekaj o misijonu.) Poročilu o misijonu v Zrečah v števil. 16. „Gosp.“ naj dostavim to, da je misijon, kakor vsaka dobra reč, tudi svojih nasprotnikov imel. Gosp. župnik kot kateket je dve šolski uri, ob katerih zavolj misijonskih opravil ni mogel v šolo priti, gosp. učitelju proti temu odstopil, da se dve primerni uri za poduk šolske mladine v cerkvi odločite. Moder g. učitelj je bil s tem zadovoljen, ker šolski poduk s tem ni bil prikrajšan. Alj poslušajte, kaj da je tukajšni šolski ogleđa — g. G. W. od sebe dal: „Wird gegen eine Religionsübung mit Schülern durch Jesuiten unbedingt protestirt, sowie auch der Besuch der Vorträge in der Kirche den Schülern verbothen.“ To se pravi: „Proti pobožnim vjavam učencev po Jezuitih se brezpogojno oporeka. Šolskim otrokom se tudi prepoveduje, govore v cerkvi poslušati!“ — Res čuden pa resničen ukaz! Stariši so pa vendar otroke v cerkev pošiljali, ker so hoteli, da se dobrote sv. misijona udeležijo.

Prišli so bili tudi ob času sv. misijona na praznik oznanenja Device Marije Konjiški „feuveristi“ prvokrat v paradi v Zreče. Ko so ljudje slišali njih petje v bližni krčmi in pri odprtem oknu „živijo“ kričanje, jih je to močno vžalilo, toliko bolj, ker se je govorilo, da jih je Zrečan G. W. bil napotil v Zreče priti.

Poslednji dan, ob času žegnovanja misijonskega križa, se je tudi neki vinjen faran pri cerkvi nespodobno obnašal. Na veliki petek ob 1. uri se je bolan vlegel, in že o pol 5. uri je umrl! Ravno na osmino sklepa svetega misijona so ga v zemljo zagnili. Bog mu naj bo usmiljen sodnik! Gospodje misijonarji so pri ljudeh v nepo-

zabljivem spominu ostali. Kako se bodo pač čudili slišati, da ravno zdaj v državnem zboru liberalni poslanci predlagajo, čč. oo. Jezuite pregnati iz Avstrije! To in marsikaj druga bode ljudem vendar oči odprlo in bodo spoznali, da liberalizem nič druga ni, kakor sovrašтво proti krščanstvu in kat. cerkvi!

Iz Konjic 28. apr. (Mil. knezoškof Lavantinski) so se v posebnem pismu od dné 15. apr. kat. pol. društvu v Konjicah za njegovo pismo udanosti zahvaliti blagovolili. Med drugim pišejo: „Z veseljem izrečem, da me je to pismo sinovske udanosti in krepkega cerkvenega duhá jako potolažilo, in gotovo smem zaupati, da bode sl. kat. pol. društvo tudi zanaprej in vselej v djanji pokazalo, da zvestoba do cerkve ljubezni do domovine nikakor ne overa, in da le tisti, kateri iz vsega srca Bogu da, kar je Božjega, bo dal z radodarno voljo tudi vselej cesarju, kar je cesarjevega.“

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Udje avstrijske in ogerske delegacije so se cesarju v Peštu predstavili in predsednika: dr. Rechbauer in Gorove stavladarja nagovorila. Oba sta poudarjala, da so trdi časi, da je torej treba varčnosti pri državnem proračunu. V misel je bil vzet tudi denarni „polom“, ki je ravno leta star in toliko bolj trmast, čim starejši postaja. Pred leta dni so se službeni jeziki kar medú cedili zarad „gospodarskega napredka“ v liberalni državi, in zdaj — se ti govorniki kisle držé zarad „poloma!“ Tako se vse pod luninim vplivom spreminja! Svetli cesar so v odgovoru poudarjali prijazne razmere z vnanjimi državami, in da so nova poročta temu pripridobljena. — Ker delegacije ob enem z državnim zborom delajo, so dotični poslanci zdaj v Peštu, zdaj na Dunaju.

V gosposki zbornici se je proračun za tekoče leto brez ugovora sprejel. Obravnavali so „gospodje“ tudi vladno predlogo, ki naklada cerkvenemu premoženju velik davek, namenjen cerkvenemu zalogu (Religionsfond). V imenu odborove manjšine stavil je knez Lobkovic predlog, da se vrže postava pod klop. V enakem smislu govorila sta kardinala Schwarzenberg in Ravscher, pa se ve da, bob ob steno metala. S 66 proti 20 glasom je bila postava za posebno debato odložena, pri tej pa ni bilo več cerkvenih zastopnikov.

Zbornica poslancev je sprejela postave, po katerih se za Gornje- in Spodnje Avstrijsko, Solnograško, Koroško, Slesko in Moravsko nove zemljišne knige vravnati imajo. Omenjeni deželni zbori so namreč tudi pravico vravnanja zemljišnih knig gospodom na Dunaju odstopili. Moravska poslanca, dr. Srom in dr. Meznik,

sta državnemu zboru odrekala pravico, vtikati se v očitno pravico deželnih zborov, pa ni pomagalo nič; torej so moravski in tirolski zastopniki pred obravnavo teh postav zbornico zapustili. —

Stajerski dež. zbor je bil v tem oziru vendar bolj možat, ter si je postavo za vravnanje zemlj. knjig sam izdelal.

V pretres je prišla tudi četrta konfesijonelna postava, ki vravnava „vnanje pravne razmere samostanskih družeb,“ to je: podmetuje vse redovnike, njih življenje in delovanje, ministru bogočastja, ki postane tako general vseh samostanov, ktere nadziruje, potrjuje in razpušča. Poročevalec liberalne večine bil je dr. Razlag, ki se je tudi ob tej priliki močno trudil, da si ohrani zaupanje liberalcev nemških kakor slovenskih. Pomilovanja vredni Razlag si je prilastil liberalcev puhle besede in je ž njimi skušal odbijati ugovore proti postavi, ki čisto prezira krščanske zaobljube in visoki pomen redovniškega življenja, in kar je poglavitno: versko svobodo! — Ministru Stremayru ni bilo treba govoriti, postava je sprejeta za posebno pretresovanje, o katerem prihodnjič nektere prav mikavne reči povemo.

Stajersko. Pri volitvi volilnih mož 27. apr. v Vozenici je zmagala konservativna stranka, dasi so volili vsi liberalci! in si je g. Šmid strastno prizadeval, vloviti glase Vozeničke. V št. Primožu je izvoljen g. župnik; pa tem itak ni liberalne stranke! V Trbonjih je voljen znani Smidovec, ki mu je vsaka druga beseda „paragraf!“

Volitev vseh teh treh občin bila je zavolj pomanjkanja časa (?) v Vozenici! (Dopis.)

Ogersko. Državni zbor je sprejel postavo zastran notarijatstva. Poslanec Kapp je zahteval enakopravnost nemščine gledé sedmograških Saksoncev; Tisza, kolovodja levičnikov, ga pa pobija, češ, da bi to „krivica“ bila, če bi kateri drugi jezik z magjarskim enako veljavo imel! Ali ni silno smešno, da se še ljudje, ki drugim narodom odrekajo narodne pravice, šopirijo kot liberalci? Predlog pravični se ve da ni obveljal, ker tega magjarska prevzetnost ne trpi; in tako imamo zopet nov dokaz, da je liberalno gospodstvo pravo trinoštvo proti narodom, ki po nesreči niso privilegirani. — Na dnevni red pride prihodnjič volilna prenauredba, kakor tudi v Hrvatskem dež. zboru, ki se utegne skoro početi.

Vnanje svet. Na Švicarskem je bilo glasovanje za spremembo dosedanjega ustava (Verfassung), ki je kantonom varoval v verskih in občinskih kakor tudi narodnih zadevah svobodo. Liberalci so dobili s pomočjo protestantov večino, ter se bo na škodo samoupravi in ljudski svobodi iz zavezne države ustvarila po kupitu liberalizma centralistična država, v kateri se liberalni poslanci od vseh vetrov v skupnem zboru lepo vkup vsedejo in po svoji željo podirajo, kar je njim na poti, čeravno je za ljudstvo dobro bilo.

Za poduk in kratek čas.

Anton Sivka.

(Izgled kršanskega učitelja.)

Po obljudi v štev. 40. lanskega „Gospodarja“ podamo življenjepis pokojnega učitelja v Špitaliču, Antona Sivke, moža v najlepšem pomenu te besede. V njegovem življenjepisju najdete potrjeno staro resnico, da mora od mladih nog lepo kršansko živeti, kdor hoče srečno kršansko umreti.

Srečna hiša, ki ima umnega gospodarja; srečna občina, ki ima poštenega župana; alj še srečnejšo imenujem faro, ki ima kršanskega učitelja! Fara Matere Božje v Špitaliču, blizo starega Žičkega samostana — Zajcklošter — je imela to veliko srečo. Velika je bila njena žalost, ko je leta 1853. zgubila vrlega, rodoljubnega, kršanskega učitelja, Valentina Jazbeca, moža po volji Božji; — alj Gospod se je milostljivo ozrl na pošteno, narodno Špitalsko faro. Pošlje ji namreč čez pol leta (22. aprila 1854) novega, mladega učitelja, ki je zvesto posnemal izgled svojega predhodnika, in si je tako v kratkem pridobil ljubezen, zaupanje in spoštovanje ne le pri svojih šolarjih, ampak pri vseh farmanih, pri svojih tovarših in pri vseh sosedih, kateri so ga poznali. Ta vrli slovenski učitelj, katerega nam je nemila smrt pretečeno jesen pokosila, bil je Anton Sivka.

Rodil se je naš blagi Anton*) novega leta dan 1826 v Šent-Jurski fari pod Rifnikom. Od mladih nog je kazal posebno ljubezen do molitve. Ta ljubezen ga je spremljevala vse njegovo življenje. V molitvi je iskal tolažbe, v molitvi je našel moči za svoj težavni stan. Z molitvijo je začel dan, z molitvijo ga je končal. V molitvi je tudi po dnevu večkrat svojega duha k Bogu povzdigoval, kar pričujejo njegovi sošolci in znanci. To mora potrditi vsa Špitalška fara, to vedó povedati vč. gospod župnik v Špitaliču, rajnega najbližnji sosed. Posebno ob sabotah in nedeljah je na večer s svojo družinico na glas sv. roženkrance molil. Malo dni pred svojo smrtjo je sam zvestemu prijatelju rekel: „Vsak dan sem Boga posebno za to milost prošil, da bi nikdar nobenega otroka ne pohujšal.“ Gotovo je bila ta molitev Bogu prijetna. Bog ga je pa tudi uslišal! Neprenehoma je pa tudi rajni Sivka otroke k molitvi opominjal. „Otroci, le molite, le radi molite!“ tako jim je iz srca v srce govoril.

Stariši rajnega Antona so spoznali, da ima njihov sinko dobro glavo za uk. Pošljejo ga torej v Celje v glavne šole. Dobro jih je dovršil l. 1839. Čutil je naš Anton v sebi veselje do težavnega učiteljskega stanja. Bil je pa takrat še le trinajst let star. Za učiteljski stan je bil še premlad. Poda se torej nazaj na svoj očetov dom in tam se na tihem pripravlja za stan, v katerega

*) V krstnem listu Siuko (Šiufo) zapisan — sam se je vedno Sivka pisal.

je bil gotovo od Boga poklican. O Veliki noči l. 1845. pride zopet v Celje. Tri mesece obiskuje tam pripravnico, 30. junija istega leta napravi poskušnjo tako dobro, da so ga njegovi učitelji zamogli za vsako učiteljsko službo goreče priporočiti, („bestens empfohlen“ — kakor se v njegovi svedočbi bere). Službe takšnemu ni bilo treba dolgo iskati. Dobil je častno, pa silno težavno službo šolskega pomočnika na dekliški šoli v Celju. 1. oktob. 1845 to službo nastopi. Vrh njegove vsakdanje službe se mu je še naročilo v slovenski nedeljski šoli in pri rokodeljskih učencih pomagati.

Pri tem je pa dobil veliko ljubezen do slovenskega jezika in do domačih kmečkih otrok, ljubezen, ki ga je do groba vedno spremljevala. Dela mu gotovo ni manjkalo, alj plačilo je bilo zelo pičlo. Komaj 70 gld. je imel gotovih dohodkov. To službo je poldrugo leto tako zvesto opravljal, da je njegova marljivost in nja lepo vedenje tudi višji oblasti ljudskih šol v Šent-Andražu do znanja prišla. Dne 30. sušca 1847. l. so ga v slovenski Pliberk za šolskega pomočnika premetstili. V dekretu se bere: „wegen angertühten Eifers und empfehlenden Betragens“. Dela je bilo nekoliko manj, dohodki nekoliko boljši. Tukaj je služil 4¹/₄ leta. Leta 1851. je napravil poskušnjo za samostalno učiteljsko službo s prav dobrim uspehom. Pri škofiji so bili prepričani, da Sivka, če tudi mlad, zamore sam kakšno šolo voditi. Pri Novi cerkvi so takrat imeli starega učitelja, ki ni mogel več podučevati. Pošljejo tedaj našega Antona k Novi cerkvi za učiteljskega namestnika, ter mu naročijo, naj tamošnjo šolo na svojo skrb prevzeme.

Poltretje leto je to službo tako dobro opravljal, da je Anton Sivka še zdaj pri Novi cerkvi v blagem spominu. Med tem je v bližnjem Špitaliču blagi učitelj Jazbec po dolgi plučni bolezni umrl, in Sivka postane nja naslednik 22. apr. 1854.

Koliko da so pri škofijstvu mladega učitelja Sivko cenili, nam pričuje službin dekret, v katerem se berejo te le, za našega Antona vse hvale polne besede: „ker se je na Vas posebej oziralo, zato se od Vas pričakuje, da se boste tudi z naprej s stanovitno marljivostjo in z lepim kršanskim obnašanjem priporočevali“.

(Dalje prihodnjič.)

Razne stvari.

(Čuden letošnji april.) Iz vročine do 28 stopinj gorkote, prišli smo naenkrat poslednje 3 dni do 4—5 stopinj. V tvorek zjutraj pobelil je sneg zemljo tudi v nižavah, kakor čujemo, blizo povsod. Zginil je sicer hitro, pa na planinah in po vrhih Pohorja je obležal, kar dela mrzle vetrove in prav hladne noči.

(Celjska hranilnica) imela je vsled ravno iz-

danega računa lansko leto za 1,862.756 gld. prometa, za 298.883 gld. več, kakor l. 1872. Reservni fond pridobil je novega dobička za 13.937 gld. 71 kr., in vsega skupaj je v devetih letih naraslo za 65.811 gld. 43 kr. Znamenje, da je med ljudstvom še precej denarja. Ne bi li kazalo, ako bi celjski okoličani, posebno Žalčani in Vojničani na ustanovljenje lastnih hranilnic začeli misliti?

(Slovenske Matice odbor) ima 6. maja ob 5. uri skupščino, v kateri se bo med drugim vršila volitev prvosednika, dveh namestnikov, blagajnika itd. in tudi volitev raznih odsekov.

(Letos že druga huda ura) je bila v nedeljo 26. aprila nad Konjiško dolino prišla. Ko so ljudje od večernic po trgu vreli, (bila je Šent-Jurska nedelja) se naenkrat strašno zabliška, zagromi, in strela iz oblakov v novo sodnijsko poslopje sredi trga trešči. Goreti ni začelo, alj opek je veliko raz strehe pobrala in težek tram je precepila, preden je v zemljo pot najšla. Prva huda ura je pa bila že 14. aprila. Padala je toča, debela kakor lešniki, gosta kakor babje pšeno. Po Šent-Jungerski fari je je toliko padlo, da je dva dni obležala. Segala je čez 5 ur daleč — in pol ure na široko.

(Iz Ljutomeru telegram.) Denes 29. apr. so gorice pozeble; leta 1788 enako. Kteri so tačas ozebljeno potrgali, so dosta dobili, drugi malo.

(Rana roja.) Iz Kamenjščaka pri Ljutomeru se nam piše: 23. aprila t. l. sta nas iznenadila 2 roja čebel pri Antonu Slavincu, čebelarju na Kamenjščaku. Ljudje niso hoteli verovati tega, a župan in več družih se je prepričalo o tej redki prikazni. Začetek torej daje upanja čebelarjem, da bode to jesen obilno medú po čebelnjakih.

(Slana.) Že v sredo jutro 29. t. m. je mrzel veter po goricah okoli Maribora in menda tudi po drugod nekoliko posmodil; v četrtek 30. je pa slana bila, ki je brž ko ne vinograde po nižjih straneh poškovala. Tako se je april grobó poslovil od nas, naj bi majnik bolj prijazen bil!

(V kmečkem okraju Jaslo) v Galiciji se je s klicem: „Le gospodov ne!“ dvanajst kmetov v okr. zastop volilo.

R a č u n

okrajne založnice v Ljutomeru za čas od 15. septembra 1872 pa do 31. decembra 1873.

(Konec.)

Preneseni znesek vseh prejemkov 80358 gl. 2 kr. Povrnjeno:

kot vloge podpornikom in nadvložnine udom	19762 gl. 7 kr.
na obrestih od tega izneska	401 „ 83 1/2 „
izstopivšim udom vložnine in nadvložnine	569 „ 60 „

na obrestih od tega zneska	8 gl. 15 1/2 kr.
Potem je izplačano:	
neposredne pristojbine za predpisane kolke	47 „ 56 „
za kolekovanje raznih društvenih knjig	45 „ 5 „
za tiskovine in knjigovezna opravila	155 „ 17 „
za poštnine in pisarske potrebe	15 „ — „
za inventarne reči	428 „ 55 „
vkupaj	21432 „ 99 „

od prejemkov odbito, ostane	58925 „ 3 „
To pa je pokrito z blagajničkim preostatom v gotovem	4968 „ 3 „
in z vrednostjo menjic, ki se v blagajnici nahajajo od	53957 „ — „
vkupaj	58925 „ 3 „

Vloženo je od podpornikov	63643 „ 9 „
„ „ „ udov kot nadvložnine	8383 „ 60 „
Vloženo je od udov kot vložnine	3276 „ 89 „
kar vkupaj znaša	75303 „ 58 „

Na to je povrnjeno podpornikom in udom vkupaj	20331 „ 67 „
toraj še ostane na kapitalu	54971 „ 91 „

Od vlog in vložnin znašajo 5 1/2 % obresti do 1. januarja 1873	89 „ 86 „
6 % obresti od 1. januarja 1873 počenshi pa do konca leta 1873	1892 „ 76 „
vkupaj	1982 „ 62 „
Od teh obresti je že izplačano	409 „ 99 „
toraj še ostane od obresti na dolgu	1572 „ 63 „

ako se te obresti h' kapitalu pribrojijo, je še društvo na dolgu vkupaj	56544 „ 54 „
---	--------------

D. Primerjanje.

I. Imetje založnice.

a) gotovina	4968 gl. 3 kr.
b) menjice	53957 „ — „
c) vrednost tiskovin in inventarnih reči	428 „ 55 „
vkupaj	59353 „ 58 „

II. Dolgovi založnice.

a) rezervni fond — naredi se iz pristopnin udov	420 „ — „
in se mu pribroji še od pri-gospodarjenega zneska	177 „ 69 „
kar vkupaj znaša	597 „ 69 „

b) terjatev podpornikov in udov na kapitalu	54971 gl. 91	kr.
na obrestih	1572 " 63	"
vkupaj	56544 " 54	"
c) naprej prejete obresti	1311 " 35	"
d) pridobiti znesek, kar pripada društvu	900 " —	"
vkupaj	59353 " 58	"

Odbor okrajne založnice v Ljutomeru
31. decembra 1873.

J. Kukovec,
predsednik.

Math. Zemljč, denarničar, **Ant. Merčnik,** preglednik, **Jože Gomilšek,** tajnik.

Vatroslav Mohorič, **Ivan Farkaš,**
Anton Bežan, **Arni Rantuša,**
odborniki.

Listnica vredništva. Spoštovanemu kmetu v Grižah: En sam glas v tacih prav kočljivih rečeh ima premalo utežja; vrh tega list precej nerazumljiv.

Tržna cena pretekli teden	V Mariboru		V Ptujju		V Celju		V Varaždinu	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Pšenice vagan	7	40	7	—	8	—	7	30
Rži	5	20	5	—	4	50	5	10
Ječmena	5	—	4	50	4	—	4	10
Ovsa	2	70	2	70	2	40	2	85
Turšice (koruze) vagan	5	20	5	10	5	20	5	10
Ajde	4	20	4	10	4	80	4	10
Prosa	4	80	4	80	4	—	—	—
Krompirja	2	40	2	—	2	—	2	50
Sena cent	1	50	2	20	1	10	1	10
Slame (v šopkih)	1	40	2	—	—	80	1	40
" za steljo	—	80	1	15	—	60	—	90
Govedine funt	—	30	—	30	—	30	—	24
Teletine	—	32	—	32	—	32	—	24
Svinjetine	—	34	—	32	—	40	—	32
Slanine	—	38	—	38	—	40	—	40

Drva 36" tvrda seženj. 9

Najnovejši kurzi na Dunaju.

	fl.	kr.
Zedinjeni drž. dolg (100 gl.) 4 gld. 20 kr. %	69	05
Upne (kreditne) srečke po 100 gl. prvotne vrednosti, brez obresti, pa s 4kratnim srečkanjem	158	50
Ažijo srebra	105	75
" zlatá	5	30

Loterijne številke:

V Trstu 25. aprila 1874: 28 63 61 42 53.

Prihodnje srečkanje: 9. maja.

2—3

Poslano.

V Obrambo.

Ker se moje ime rado vtika med one, ki umetna vina delajo, ter se lahko zamenja z drugim enakim imenom, naznanjam s tem, da kupujem vina le od poštenih vinograjskih posestnikov in le vina iz vinske trte prodajam.

Umetno narejanje vina črtim kot zlobnost ter se s tem v vinskem kraju ne pečam.

Zavarujem se torej z vso odločnostjo proti vsaki zamembi svojega imena.

V Mariboru m. aprila 1874.

Alojzij Frohm.

Karl Hesse,

pasarski mojster v Mariboru
Viktringhofgasse šte. 28.

3—4 **priporoča se**

p. n. občinstvu in posebno častitej duhovščini za vsakoršne dela, spadajoča v nja umetnijsko, ter zagotavlja, da hoče pošteno in cenó postreči vsakemu.

2—3

Clayton in Shuttleworth-ovi

kmetijski stroji in orodja:

Ročne mlatilnice po iglični ali laštčni osnovi, izvrstne orala in brane itd. priporoča

Zaloga kmetijskih strojev

J. S. Moline-jeva,

v Mariboru, graškem predmestju šte. 91.

Jakob Maksimilijan,

po Božjem usmiljenji knez in škof Lavantinski, prisednik sedeža Njih Svetosti Rimskega Papeža, doktor bogoslovja itd. itd.

vsem vernim svoje škofije pozdrav in blagoslov od Gospoda.

Ni Vam neznano, da smo se ne davno skoraj vsi kat. škofje iz dežel, ki so v Dunajskem državnem zboru zastopane, na Dunaju zbrali, da bi se o cerkvenih zadevah med seboj posvetovali in pogovorili. Kakošne so te zadeve bile in kaj nas je prav za prav k temu shodu napotilo, Vam hočem odkritosrčno povedati; kajti Vi imate pravico, to zvedeti, in vrh tega se s to odkritosrčnostjo naj ležej izpodbije natolcevanje, kakor da bi mi kat. škofje le zato svoje razprave in sklepe pred svojimi verniki skrivali, ker le svoje osebne koristi v očeh imamo.

Nikakor ne! Stvar, za katero gre, je enako Vaša, prav zato, ker ste kat. kristjani, kakor naša, ki smo Vaši višji pastirji.

Vrh tega so mi došli v zadevi tako imenovanih verskih postav iz več krajev moje škofije, tudi od vernikov svetnega stana, dopisi, in poslužujem se ob enem te prilike, da svoje priznanje in veselje izrečem nad krepkim vernim duhom, ki se v teh dopisih razodeva.

Zopet stoji pred nami važno vprašanje sedanjega časa, ki je po drugih državah že toliko hrupa napravilo in je zdaj že tudi meje našega cesarstva prestopilo. To vprašanje je: V kakošni razmeri in zavezi država in cerkev, to je: posvetna in cerkvena oblast med seboj stojite. Za vernega kristjana je to vprašanje že zdavnej razrešeno, in sicer po Jezusu Kristusu samem, ki je začetnik kat. cerkve in njene oblasti. On je, ki je govoril besede, za vse čase veljavne: „Dajte Bogu, kar je Božjega in cesarju kar je cesarjevega“. (Mat. 22, 21.) Že s temi besedami je naš Zveličar jasno razločil, to kar je na tem svetu, in to kar je nad tem svetom. Le posvetne in časne reči je posvetni gosposki izročil, rekoč: Dajte cesarju, kar je cesarjevega; nikakor pa ji ni dal oblasti črez to, kar zadeva Boga in nauk Božji in službo Božjo; kar je Božjega, gre le Bogu in cerkvi Božji: Dajte Bogu, kar je Božjega. Prav te razloček se kaže tudi v besedah Kristusovih (Joan. 18, 36.), kjer govori od svojega kraljestva, katero ni od tega sveta. Iz tega, da Kristus pravi njegovo kraljestvo ni od tega sveta, nikakor ne nasleduje, da bi njegovo kraljestvo ne bilo na tem svetu; ampak da bi bilo le nevidno kraljestvo, to je, nevidna zaveza vernih sre in duš. Vsaj je njegovo kraljestvo ljudem namenjeno, ki telo in dušo imajo, katerih družba na zemlji tedaj nikakor zgol nevidna biti ne more. Kraljestvo Kristusovo, katero je On ustanovil, in katero svoje kraljestvo imenuje, je pa za nas katoličane njegova sv. cerkva na zemlji.

Ktera je tedaj edino prava razmera, ki naj bi po volji Kristusovi vladala med njegovim kraljestvom in med posvetnimi kraljestvi, ali: med kat. cerkevjo in med državo? Ta razmera ni in ne more druga biti, kakor da ste cerkva in država med seboj neodvisni, in vendar zopet složni.

Da ste država in cerkva med seboj neodvisni, to je, da država ni cerkvi podložna, da pa tudi cerkva sama na sebi, ko ustanova Kristusova, ni državi podložna, temu ne more nihče ugovarjati, kakor le tisti, kateri taji, da je kat. cerkva naravnost od Boga samega postavljena in za ves svet namenjena; kateri tedaj taji, da je cerkva le ena edina, po vsem svetu enaka, tedaj splošna ali katoliška. — Pa tudi to je jasno, da morete država in cerkva v lepi slogi in zastopnosti med seboj živeti in delati. Obe namreč imate opraviti z enim in istim človekom; se ve, da vsaka po svojem namenu: cerkva, da ga vodi k večnemu zveličanju skozi sv. nauke in zakramente; država, da z močno roko brani in varuje njegovo življenje in njegove pravice in ga po modrih postavah in napravah vodi k časni sreči in časnem blagostanju.

Da se ta v blagor človeštva, toliko potrebna sloga in zastopnost med državo in cerkevjo ohrani, je pa neobhodno potrebno, da nijena ne prestopi mej, ktere ji je Bog postavil, da pa nasproti v svojem lastnem področji se vsaka svobodno giblje in svobodno dela, brez da bi druga drugo motila ali overala.

Ni pa boljšega pomočka, da se vsem razporom jez postavi, in zaželjena zastopnost stalno vtrdi, kakor da se država in cerkva prijazno med seboj dogovorite in pogodite v zadevah, v kterih se meje njih poklica dotikajo.

V novejšem času so se take pogodbe, ki se z latinsko besedo konkordat imenujejo, v mnogih državah delale, in tudi v Avstriji se je leta 1855 enaka pogodba med najvišjo državno in cerkveno oblastjo sklenila. Menim, da Vam je vse to dobro znano. Ako pa pozneje postavim država tako pogodbo ovrže, in samovoljno začne mejnike postavljati med cerkveno in državno oblastjo, potem sami previdite, se je jako bati, da ne bi cerkva na svojih pravicah škode trpela, in da se ne bi mejniki predalječ na njeno od Boga ji v varstvo izročeno lastnino prestavili.

In glejte, tak strah se je polastil Avstrijskih škofov, ko so se 21. Januarija t. l. načrti novih verskih postav državnemu zboru v pretresovanje izročili, po kterih naj bi se razmere med državo in cerkvo vnovič vrnale — pa brez zaslišanja onih, ktere je sv. Duh postavil, da vladajo cerkvo Božjo.

In prav ta želja, vsako škodo od cerkve odvrniti, je nas škofe na Dunaji skupaj pripeljala.

Ko smo bili na Dunaji že zbrani, se nam je izročila okrožnica sv. Očeta z napisom; „Na vse kardinale, nadškofe in škofe Avstrijskega cesarstva“ od dne 7. marca 1874. S tem pismom so nas sv. Oče v našem sklepu, pravice sv. cerkve pomoči braniti, še bolj potrdili, rekoč: „Ker si morete prizadevati, da s svojo veljavnostjo, modrostjo in gorečnostjo vse nevarnosti odstranite, ktere (svobodi in samostalnosti cerkve) žugajo, bote tudi sami spoznali, da ne more biti nič bolj pripravno in koristno, kakor da v vzajemnem posvetovanji onih poti iščete, ki zamorejo najležeje in najbolj zdatno k zaželjenemu cilju peljati“. Sv. Oče obžalujejo, da se je pogodba od leta 1855 ovrгла in rečejo nadalje: „Stvarnik in Odrešenik človeštva je svojo cerkvo postavil kakor svoje vidno kraljestvo na zemlji. Dal ji je ne le kar čeznaturne darove: da z nezmotljivo gotovostjo uči in širi nauk Božji, da po svojih mešnikih opravlja Božjo službo in duše posvečuje skozi daritvo sv. meše in zakramente; ampak dal ji je tudi lastno in polno oblast, da daje postave in sklepa sodbe v vseh rečeh, ki zadevajo posebni cil in konec kraljestva Božjega na zemlji. — Ker se pa ta čeznaturna oblast cerkvene

vlade na ustanovo Jezusa Kristusa naslanja in je torej celó razločna in neodvisna od posvetne vlade, zato je tudi kraljestvo Božje na zemlji kraljestvo prave in popolne (za se obstoječe) družbe, ktera se vodi in vlada po lastnih postavah, po lastnem pravu, po lastnih predstojnikih, kateri čujejo in za duše odgovor dajejo ne posvetnim vladarjem, ampak vojvodu in pastirju Jezusu Kristusu, od ktereга so pastirji in učitelji postavljeni, v svojem dušnem pastirstvu nijeni posvetni oblasti podvrženi“.

Sodite sami, ljubi moji! Kako zamorejo sv. Oče, in kako zamorejo kat. škofje drugače ravnati, kakor da z vsemi postavnimi sredstvi neodvisnost in svobodo sv. cerkve branijo, kadarkoli se njim zdi, da je v nevarnosti, kajti Bog hoče, pravi sv. Anzelm, da je njegova cerkva svobodna. In le to, in ne več, tedaj le kar svojo dolžnost smo tudi mi storili nasproti predloženim novim verskim postavam. To storiti smo pravico imeli; saj njih svitli cesar še niso potrdili. Pri tem pa ni njenemu zmed nas škofov na misel prišlo, in nam tudi nikdar na misel prišlo ne bode, da bi posvetni vladi tisto oblast, ktero je v posvetnih rečeh ona od Boga prejela, izpodkopovali. Ni tedaj treba, nas opominjati na besede sv. apostola Pavla (Rimlj. 12.), da je vsaka oblast od Boga, in da tisti, kateri se oblasti ustavlja, se božji naredbi ustavlja. Te besede so nam dobro znane, in ne le mi škofje se bomo vselej zvesto po njih ravnali, ampak tudi Vam vernikom jih na srce polagamo, kakor smo to tudi dosihmal pri vsaki priložnosti storili. Ali zvestobe, ktero smo cerkvi obljubili, in prisege, s ktero smo na svojo pastirsko službo prisegli, prelomiti ne moremo; to pa bi storili, ako bi pripoznali, da studenec, iz ktereга cerkvene pravice izvirajo, ni v cerkvi sami, to je, v njeni ustanovi po Božjem Sinu, ampak da cerkva le tiste in toliko pravic ima, kolikor jih ji država pripoznati hoče. Ta nauk z njegovimi nasledki sprejeti, se pravi, cerkvo Kristusovo zatajiti; kajti ako bi imela država oblast, samo po svoji volji, ki je vrh tega še jako spremenljiva, določevati, kaj spada pod cerkveno oblast in kaj ne, potem sami previdite, da bi cerkva nehala biti Kristusovo lastno kraljestvo na zemlji. Spremenila bi se cerkva Kristusova v državno ali narodno cerkvo. Ali take cerkve Kristus ni ustanovil; njegova cerkva je ena in edina za vse kraje, za vse narode, za vse čase, tedaj v resnici vesoljna ali katoliška. Le kakor taka zamore obstati in živeti, sicer bi morala razpasti in poginiti.

Če pa trdimo, da je cerkva Kristusova ena in ista za vse države in narode, s tem nikakor tiste države, v kateri smo rojeni, to je, svoje domovine, ne zaničujemo, in ljubezen do cerkve nikakor ne manjša ljubezni do domovine, ampak jo celó požlahtnuje in povzdiguje. Sicer se naša srca s sočutjem ozirajo prek državnih mej proti Rimu, kjer sv. cerkve vidni poglavar in vidni namestnik Kristusov stanuje; ali prav od tam doni že skozi 18 stoletij glas Kristusov na vse kraje sveta: Dajte cesarju, kar je cesarjevega. Mi ljubimo domovino in damo kri in življenje za njo, ne iz zgol narurnih nagibkov, tudi ne zavolj časnega dobička, ampak pred vsem in najbolj zavolj vesti in zavolj Boga; zato je tudi naše domoljubje bolj čisto in zanesljivo, kakor takih ljudi, ki vere nemajo. Priča temu so prvi kristjani. Kolikrat so se ajdovski podložniki spuntali proti rimskim cesarjem in jih celó pomorili; nikdar pa se niso spuntali kristijani, ampak so zvesto služili ajdovskim cesarjem, akoravno so bili skozi tristo let zavolj sv. vere takó neusmiljeno od njih preganjani in morjeni. Tudi nam ne more nihče očitati, še manj pa po naših djanjih dokazati, da bili svoje domoljubje kedaj oskrunili. Tega nismo, in z božjo pomočjo tudi nikdar ne bomo.

Kaj nam bode prihodnost prinesla, ne vemo; to pa vemo, da Bog svoje cerkve nikdar zapustil ne bode.

Verni katoličani! bodimo toraj zvesti sv. cerkvi, ktera je kraljestvo Kristu-

sovo na zemlji. Da, to je! V tem nauku se ne dajte motiti! Katoliška cerkva ni to, kar njeni sovražniki od nje trdijo. Tako postavim, rečejo: v kat. cerkvi imajo le škofje in mešniki pravice, svetni verniki pa so brez pravic; škofje in mešniki se le za svoje pravice potegujejo in so novim postavam le zato ugovarjali, ker vernikom njenih pravic ne privoščijo. Da je v teh besedah zmota in laž, se bote ročno prepričali, ako Vas na eno samo stvar opomnim. Kako namreč bi bili Vi brez pravic, ker vender vsak den vidite, kakó mnoge in težke dolžnosti Vaši dušni pastirji do Vas imajo. Težke dolžnosti škofov in mešnikov so ravno Vaše pravice, ljubi verniki! — Bodimo pa tudi edini po volji Kristusovi. Držite se, Vi verniki, svojih dušnih pastirjev, tistih namreč, kateri pri pravih apostoljskih vratih k Vam pridejo, to je, kateri so Vam od Vašega škofa poslani; kajti v kat. cerkvi imajo edini škofje oblast, dušne pastirje pošiljati in jim potrebne duhovne oblasti podeljevati. Vi tedaj bodite edini s svojimi dušnimi pastirji, in Vaši dušni pastirji zopet edini s svojim škofom, in mi škofje zopet edini z najvišim Pastirjem kat. cerkve, z Rimskim Papežem. Ta edinost, kakor veste, je znamenje prave cerkve Kristusove, in v tej edinosti smo nepremagljivi.

Pokažimo pa tudi pred vsim svetom, da nas zvestoba do cerkve nikakor ne moti v državljanskih dolžnostih; da smo lahko verni katoličani, pa tudi verni in zvesti državljani. Obljubimo pred živim Bogom, naj pride kar rado, naj britkosti in stiske še tako hude nastanejo, da ne bomo nikdar pozabili besed Kristusovih: „Dajte Bogu, kar je Božjega, in cesarju, kar je cesarjevega.“

Srce naj Vam nikar ne upade, ako berete in slišite, kako je kat. cerkva zdaj vse povsodi v britkem trpljenji in se v mnogih deželah, na primer, na Pruskem in Švicarskem z najsurovejšo silo preganja; vsaj veste, da nam ravno to pričuje, da je le ona prava nevesta križanega Jezusa. Zató ne obupajte; pa si tudi ne prikrivajte, da so časi zares hudi, v katerih živimo. Osrčujte in tolažite se s sv. molitvijo! Molite drug za drugega, da nihče v veri ne oslabi, da nihče sv. vere ne zataji, da nihče od cerkve ne odpade. Molite za sv. Očeta, molite za nas škofe, ki nas je sv. Duh postavil, da vladamo cerkvo Božjo (Dj. apost. 20, 28.). Molite za presvetlega cesarja. Molite veliko, trdni v veri in močni v upanji, da Jezus, ki je nekdanj morju in vetrovom zapovedal in je postala velika tihota, tudi sedanjó nevihto po vsem svetu potolaži, in se povsod mila danica blažene sloge in zastopnosti med državo in cerkvo zopet na nebu prikaže, da zamorejo verni kristjani mirno in pobožno živeti na tem svetu, in se pripravljati na blago upanje onega kraljestva Kristusovega, v katerem država in cerkva svoj posledni cil in konec imate, namreč na kraljestvo večnega zveličanja v nebesih.

V Mariboru, dné 16. aprila 1874.

JAKOB MAKSIMILIJAN,

knez in škof.